

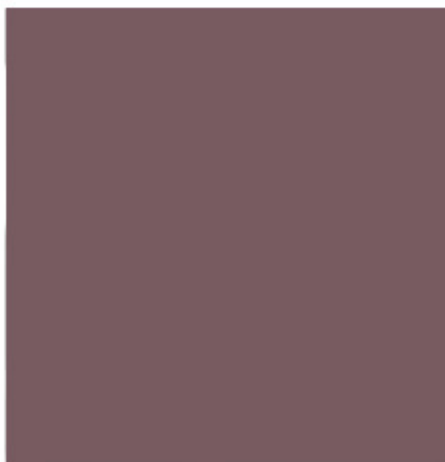
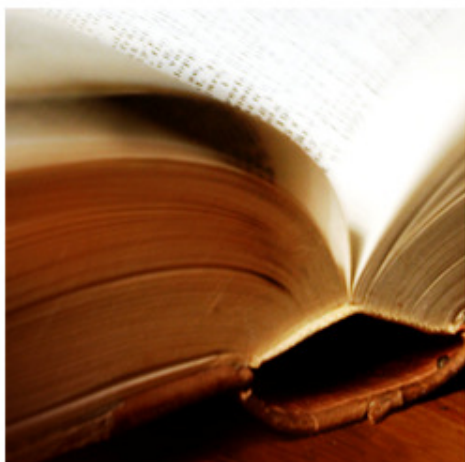
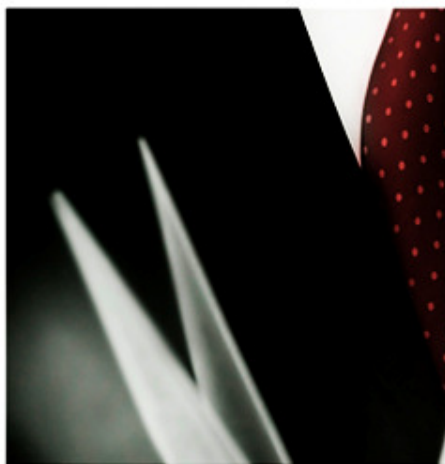
Transformacja systemowa w Polsce

Plan L.Balcerowicza

Dr Gabriela Przesławska

Uniwersytet Wrocławski

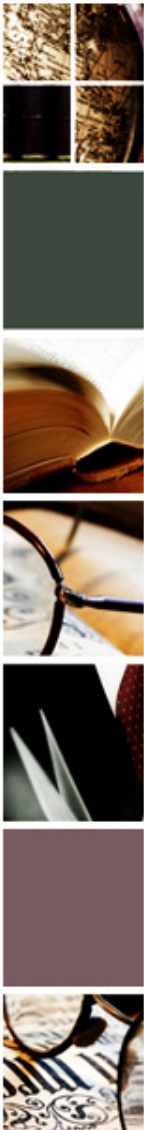
Instytut Nauk Ekonomicznych Zakład Polityki Gospodarczej

Sytuacja gospodarcza Polski w 1989 r.

W 1989 r. sytuacja gospodarcza Polski przedstawiała się następująco:

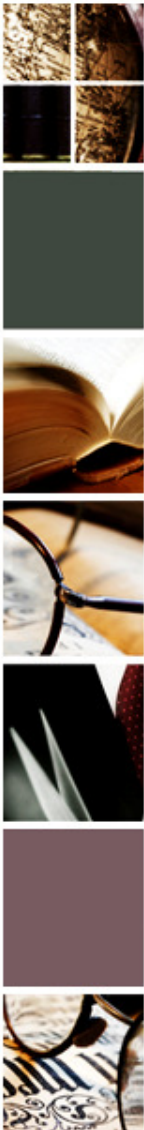
- Długotrwała depresja
- Niedostatek podaży towarów w stosunku do strumienia pieniądza
- Trzycyfrowa inflacja, tj. ok. 250 proc. w skali rocznej
- Spadek produkcji przemysłowej

Plan Balcerowicza (1/4)

Program reform opierał się na 2-ch
zasadniczych nurtach:

- I - stabilizacji gospodarki warunkującej możliwość wprowadzenia i funkcjonowania mechanizmów rynkowych
- II- przekształceniach systemowych, mających na celu zmianę struktury własnościowej gospodarki

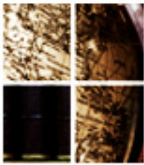

Plan Balcerowicza (2/4)

-
- **Nurt I- stabilizacja gospodarki i wprowadzenie mechanizmów rynkowych,** to swoboda stanowienia cen przez firmy prowadząca do równowagi popytowo-podażowej.
 - Zakres cen regulowanych przez państwo ograniczono do niecałych 20 proc., co oznaczało „uwolnienie” pozostałych cen kształtowanych przez rynek
 - Ten sposób przeprowadzenia operacji stabilizacyjno- dostosowawczych został określony mianem terapii szokowej

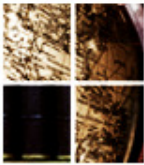
Plan Balcerowicza (3/4)

- Znaczna część programu stabilizacyjnego dotyczyła walki z inflacją
- Działania stabilizacyjne skoncentrowano na jednym z podstawowych źródeł inflacji, tj na deficycie budżetowym
- W tym celu zmniejszono wydatki budżetowe, ograniczono dotacje do deficytowych przedsiębiorstw, zawężono zakres inwestycji planowanych centralnie

Plan Balcerowicza (4/4)

- Podjęto zabiegi określone jako reforma finansów publicznych
- W pierwszym rządzie dokonano nowelizacji prawa budżetowego, aby uniemożliwić finansowanie deficytu budżetowego drukiem „pustego pieniądza”
- Autonomię banku centralnego w prowadzeniu polityki pieniężnej państwa miało gwarantować wprowadzenie niezależności organizacyjnej i personalnej prezesa NBP wobec ministra finansów

Niezależność Prezesa NBP

- Prezes NBP powoływany jest przez sejm na 6 - letnią kadencję na wniosek prezydenta i jest niezależny od ministra finansów

Zmiana systemu podatkowego

-
- Po 1991 wprowadzono następny segment reformy finansów - zmianę systemu podatkowego

Wprowadzono trzy formy podatków:

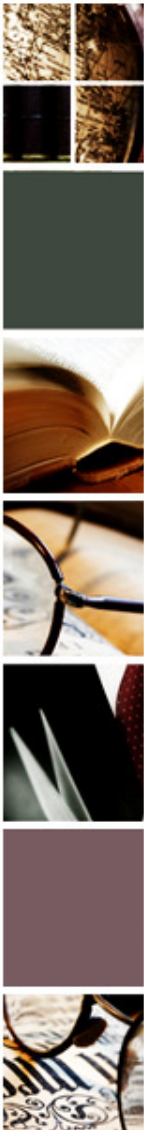
- dochodowy od osób fizycznych – PIT- Personal Income Tax
- dochodowy od osób prawnych – CIT- Corporate Income Tax
- od wartości dodanej – VAT- Value Added Tax, czyli podatek od towarów i usług - PTU

Zmiany w systemie bankowym

- **Trzecia część reformy finansów, to zmiany w systemie bankowym.**
- **Podniesiono wysokość stopy procentowej do poziomu wskaźnika inflacji i dokonano zmniejszenia kwot kredytów przyznawanych na preferencyjnych warunkach**

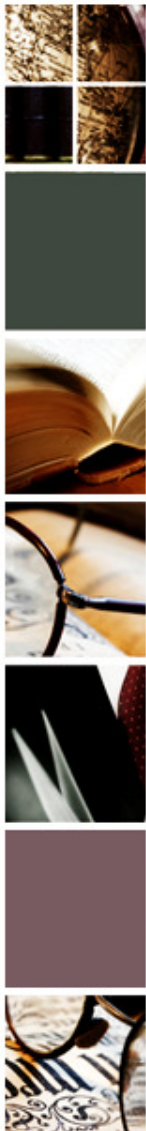
Kontrola podaży pieniądza (1/2)

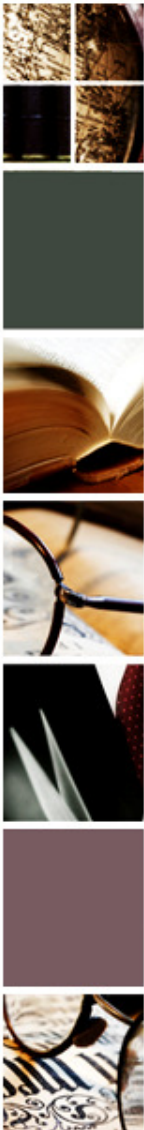
- **Rozpoczęto upowszechnianie instrumentów kontroli podaży pieniądza i nadzoru nad bankami komercyjnymi, tj:**
 - rezerw obowiązkowych
 - stopy dyskontowej (wprowadzono instytucję weksla dla wzajemnego kredytowania się przedsiębiorstw)
 - operacje otwartego rynku

Kontrola podaży pieniądza (2/2)

- W ramach tego ostatniego mechanizmu celem zdławienia inflacji poprzez zduszenie popytu konsumpcyjnego i inwestycyjnego zainicjowano sprzedaż obligacji
- Akcja ta miała wielorakie skutki:
 - zdusiła nadwyżkowy popyt
 - zmniejszyła deficyt budżetowy
 - pozwoliła dalej finansować niezbędne wydatki cywilizacyjne budżetu
 - pobudziła postawy przedsiębiorcze Polaków

Polityka dochodowa

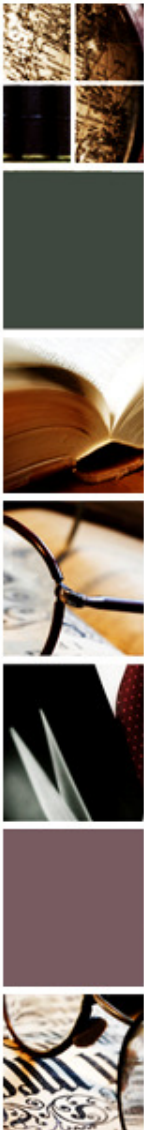
Instrumentami z zakresu polityki dochodowej użytymi w walce z inflacją były:

- **wprowadzenie „popiwku”- podatku od ponadnormatywnego wzrostu wynagrodzeń dyscyplinującego politykę płac w przedsiębiorstwach**
- **osłabienie tempa indeksacji, tj rewaloryzacji głównie stałych dochodów np. rent i emerytur do 0.7 proc. wzrostu cen**

Polityka kursowa

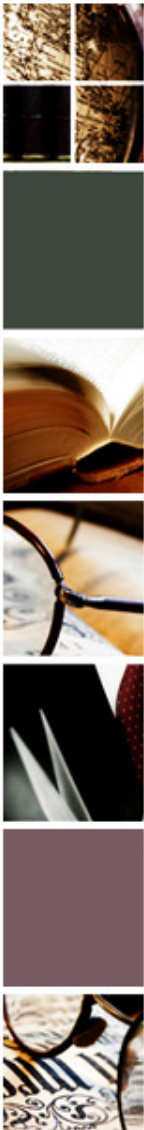
W ramach polityki kursowej:

- przystąpiono do podniesienia kursu walut obcych (dewaluacja złotego)
- zliberalizowano taryfy celne dla upowszechnienia konkurencji i otwarcia gospodarki kraju dla importu towarów zagranicznych

Urząd Antymonopolowy

- **W celu zagwarantowania konkurencji niezbędnej dla istnienia rynku powołano Urząd Antymonopolowy (dziś Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) mający na celu likwidowanie struktur monopolistycznych**

Rezultaty Planu Balcerowicza

Plan Balcerowicza, czyli: walka z inflacją, wprowadzanie mechanizmu rynkowego, przywracanie równowagi rynkowej, otwarcie gospodarki na wymianę handlową przyniósł rezultaty:

- W 1991 roku ceny spadły do 60% w skali rocznej, a w 1992- do 40%
- MFW i Bank Światowy udzieliły Polsce funduszu stabilizacyjnego w wysokości 1 mld \$ USA, a wierzyciele zagraniczni, tj., Klub Paryski(rządy i banki centralne) oraz Klub Londyński(banki prywatne) zredukowały znacznie nasz dług
- Polska jest członkiem OECD, NATO, Unii Europejskiej

Źródła:

- **L.Balcerowicz, 800 dni: szok kontrolowany, Polska Oficyna Wydawnicza, BGW 1992**

